

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
Csongrád Megyei Levéltára

Postacím: 6701 Szeged Pf. 460
Cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1-2.
Tel/fax: (62) 425-199
E-mail: csml@mnl.gov.hu
Honlap: www.csml.hu

Tárgy: A szegedi boszorkányperek 1726-1744

Ü. i.: dr. Bagi Zoltán Péter PhD

Pályázati azonosító: 3512/00119

Ikt. szám: 18/330-1/2015

Szakmai beszámoló

Az NKA 3512/00119 pályázati azonosítóval ellátott pályázatán elnyert 500 000 (ötszázezer) forintból az MNL Csongrád Megyei Levéltára hozzájárult A szegedi boszorkányperek 1726-1744 című forráskiadvány megjelenésének finanszírozásához.

A Szegedi boszorkányper kötet tanúkat, gyanúsítottakat megszólaltató részeit magyar nyelven rögzítették. A vádhatóság, a védelem és a bíróság jegyzőkönyvi nyelve a latin volt. Néhány felterjesztett irat pedig németül készült el. Kötetünk talán legnagyobb újdonsága, hogy főleg a latin nyelvű részeket fordításban is közzétesszük. Izgalmas lesz, lehet az olvasóknak, hogy a kor nehézkes jogi nyelvezete szélesebb közönség számára is hozzáférhetővé válik. Hiszen a vád ördöggépzeteit, a boszorkányszombat-elbeszélések sötét vízióit, valamint a vádhatóság szándékait ezekből a latin nyelven jegyzett szövegekből ismerhetjük meg leginkább.

Az ezekről szóló levéltári anyag a Szeged város levéltárának két legfontosabb alkotóelemét képező részegységéből, a törvényszéki határozatok titkosított állagából és a 19. század levéltárrendezői által összeállított iratanyagból állt össze. Kiadvány a boszorkánypereket közzétevő sorozat első kötetében lefektetett gyakorlatnak megfelelően a boszorkányperes aktákon kívül az ezektől legtöbb esetben elválaszthatatlan, de más jellegű büntetővizsgálati anyagot is közlésre bocsátja. Másrészt ebben a kötetben is közöltek olyan, a boszorkánysággal összefüggésben lefolytatott becsületsértési pereket, melyek a vádaskodók nyelvi, perlekedő közösségeire más szögből világítanak rá.

A szövegközlés tekintetében igyekeztek az eddig megjelent boszorkányperekkel kapcsolatos kiadványok gyakorlatát megőrizni. Ennek megfelelően itt is a Magyar Országgyűlési Emlékek kiadásának módozatát rögzítő, Benda Kálmán és Ember Győző által készített szabályzathoz igazodtak (*Századok* 1974/2. 445. skk.), helyenként azonban igyekeztek a

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
Csongrád Megyei Levéltára

Postacím: 6701 Szeged Pf. 460
Cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1-2.
Tel/fax: (62) 425-199
E-mail: csml@mnl.gov.hu
Honlap: www.csml.hu

korabeli szöveg eredeti alakját is jobban megőrizni. Itt mindeneelőtt a magyar nyelv egy-két helyi jellegzetességére kell gondolnunk. Az átírás pontos szabályait a bevezetőt követő részben követheti az olvasó.

A kötet három egységre tagolódik. Az első részbe a magyarázó, bevezető, az átírás elveit ismertető előszavak kerültek. A második részben találjuk magukat a sértési és a boszorkányperek forrásszövegeit, majd pedig a harmadik részben, függelékként, a kötet segédleteit. A függelék az alábbi mutatókat tartalmazza:

1. Külön mutatójuk készült a peres iratokban szereplő személyeknek, csoportosítva őket a perbeli szerepük alapján.
2. Mutatózva kigyűjtöttük az iratokban szereplő helyneveket, a település- és településrészneveket egyaránt.
3. A kötet végén található a bevezető szövegek, az iratok és az összefoglalók jegyzeteinek, valamint a mutatókban szereplő irodalmi hivatkozásoknak a feloldása: a kötet teljes bibliográfiai jegyzéke.

A kötet részletes mutatókkal egészült ki, amelyek nemcsak az iratok belső szövegrészeihez szolgálnak adalékokkal, de a boszorkányperek teljes szövegtömegét is átmozgatják. Valójában a tematikus személynévmutatókkal, a hatósági személyek, a gyanúsítottak, a perben résztvevők és az események szemtanúinak hálózatát ismerhetjük meg, annak értelmezői közösségével ismerkedhetünk. A boszorkányperek beszélő közössége adja és veszi, újragondolja, rövidíti vagy meghosszabbítja a boszorkányságról általa ismert gondolatokat. A vádhatóság a kor jogkönyveit használja sorvezetőnek a boszorkányság bűne és annak büntetési tételeinek leírása során. A kényszer nélküli és a torturális vallomástételi jegyzőkönyvekben is tetten érhetőek a jogkönyvek kérdései, melyekhez mereven ragaszkodtak a nyomozó hatóság emberei. A kérdésekre adott válaszok talán egyéniesített vélemények lettek, ám ezt a vádhatóság – talán saját önös érdekeitől is vezérelve, az udvari kontroll utólagos megfelelési kényszeréhez igazodva – nem volt rest a tisztázati példányokon javíttatni, a válaszokat a sugallt kérdésekhez simítani. Ezeket a szándékokat közvetlenül a szövegben is tetten érhetjük, melyekre a texthez fűzött lábjegyzetekben hívták fel a figyelmet.

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
Csongrád Megyei Levéltára

Postacím: 6701 Szeged Pf. 460
Cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1-2.
Tel/fax: (62) 425-199
E-mail: csml@mnl.gov.hu
Honlap: www.csml.hu

Szakmai beszámolónk végén szeretnénk jelezni, hogy a nevezett beszámolót közzé fogjuk tenni a központi működtetésű portálon, amint az működni kezd. Egyrészt szeretnénk megemlíteni, hogy a beszámoló, valamint a rendezvényről készült fényképek válogatása megtalálható honlapunkon is a http://mnl.gov.hu/mnl/csml/kozerdeku_adatok alatt. Másrészt a pályázati beszámoló kikerült a következő honlapcímre is: <http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolo-feltoltese/> A szegedi boszorkányperek 1726-1744.

Szeged, 2016. 10. 24.

Dr. Biernacki Karol

Levéltár-igazgató